

ΕΙΣ ΨΗΦΙΣΜΑ ΑΤΤΙΚΟΝ

Εἰς «τὸ Ἔργον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1960», σ. 12, εἰκ. 13, παρέχεται φωτογραφία θραύσματος «ἀττικοῦ ψηφίσματος πρὸς τιμὴν ἀγνώστου», τοῦ 4^{ου} αἰ. π.Χ., εὑρεθέντος κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς νοτίου κλιτύος τῆς Ἀκροπόλεως¹. Ἄνευ ἀμφιβολίας ἡ ἐπιγραφή προέρχεται ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως, ἔνθα καὶ θὰ ἦτο ἰδρυμένη, ὡς καὶ τόσα ἄλλα ἀττικά ψηφίσματα.

Πρόκειται περὶ θραύσματος στήλης πεντεληκοῦ μαρμάρου, ἀκεραίας ἀριστερὰ καὶ ἐλλιποῦς ἄνω, κάτω καὶ δεξιὰ.

Ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐπιγραφή ἔχει χαραχθῇ ἐπιμελέστατα καὶ στοιχηδὸν διὰ γραμμάτων τῆς 4^{ης} π.Χ. ἑκατονταετηρίδος καὶ πιθανῶς τοῦ πρώτου ἡμίσεος αὐτῆς.

Ὁ 10^{ος} στίχος συμφώνως πρὸς τὴν δημοσιευομένην ὑπὸ τοῦ Γ. ΔΟΝΤΑ φωτογραφίαν φαίνεται παρέχων τὰ γράμματα ΔΕΝΑΙΤΑΟΝ ἄλλ' ἀληθῶς τὸ τρίτον ἐξ ἀριστερῶν γράμμα εἶναι βέβαιον Κ, ὅπερ ἀποδίδει κακῶς ἡ φωτογραφικὴ ἀπεικόνισις.

Ὁ 12^{ος} στίχος τῆς ἐπιγραφῆς συμπληροῦται εὐκόλως κατὰ τὰς ὁμοίας ἐπιγραφὰς² ὡς ἑξῆς: *Οἷδε ἐπρέ[σβευον (ἐθνικόν)]*. Τὸ ἐθνικὸν τῶν πρέσβων θὰ εὐρίσκετο εἰς πτωσιν γενικὴν πληθυντικῶς καί, ἐὰν βεβαίως ἡκολουθεῖτο τὸ στοιχηδὸν τῆς ἐπιγραφῆς, δὲν ἡδύνατο νὰ ἔχῃ περισσότερα τῶν 13 γραμμάτων.

Εἰς τὸν 13^{ον} στίχον παρέχεται τὸ ὄνομα ἑνὸς τῶν πρέσβων, ΤΙΜΩΝΑΞ. Τοῦτο δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ *Τιμῶναξ* (ἢ *Τίμων Ἀξ*—). Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λεχθῇ, κατὰ τρόπον κατηγορηματικόν, ἂν ἀνεγράφοντο τὰ πατρώνυμα τῶν πρέσβων.

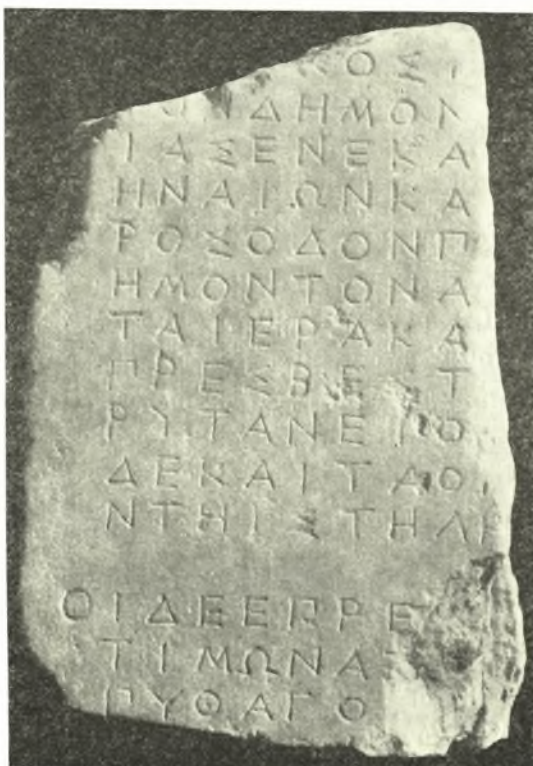
Εἰς τὸν 14^{ον} στίχον ἔκειτο *Πυθαγόρας*. Εἰς τὸν 15^{ον} στίχον σφύζεται ἔχνος Ο, τὸ ὁποῖον ἀνῆκει εἰς τρίτον ὄνομα πρέσβους. Δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν, ἂν εἶχον ἀναγραφῇ τὰ τρία ταῦτα ὀνόματα μόνον ἢ ἂν οἱ πρέσβεις ἦσαν περισσότεροι τῶν τριῶν.

Ἐκ τούτων, ὡς καὶ ἐκ τοῦ 8^{ου} στίχου, δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν ὅτι διὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐτιμῶντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ξένοι πρέσβεις³. Οἱ λοιποὶ στίχοι τῆς ἐπιγραφῆς περιέχοντες τυπικὰς ἐν ἀττικοῖς ψηφίσμασι φράσεις ἐπιτρέπουσι τὴν σχεδὸν πλήρη συμπλήρωσιν αὐτοῦ. Ἰδίως οἱ στίχοι 5^{ος} καὶ 6^{ος} δίδουσιν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν γραμμάτων κατὰ στίχον. Δὲν προέβην εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν δύο πρώτων στίχων, ἐφ' ὅσον ποικίλαι λύσεις ἦσαν δυναταί.

1 «Ὑπὸ τὸν Πύργον τῆς Νίκης καὶ πρὸς Α. (ἐσωτερικῶς) τοῦ κιγκλιδώματος τοῦ πρὸς Ν. τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχαιολογικοῦ χώρου».

2 IG II² 41, 22-23: *Οἷδε ἐπρέσβευον Βυζαντι[ί]ων*.

3 Ὄνόματα *Τιμῶναξ* καὶ *Πυθαγόρας* δὲν ἀναφέρονται ἐν Pros. Att.

Είκ. 1. Μέρος ψηφίσματος αττικού.

Παρατηρήσεις

Στίχ. 2-3, — — — *ιας*· ή απόληξις αυτή θα ήδύνατο να συμπληρωθῇ: [εὐεργε-
σ]ίας¹, [ἀνδραγαθ]ίας² και εἴ τι ἄλλο.

Στίχ. 4-7· διὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτην παράβαλε IG II² 5, 6-7, [καὶ εἶναι αὐτοῖς
πρόσοδον πρ[ὸς τὴν βολὴν] [καὶ τὸν δῆμον πρώτοις μετὰ τὰ ἱερά]: IG II², 103, 35-37
καὶ εἶναι αὐτοῖς πρόσδο[ο]ν πρ[ὸς τὴν] βουλὴν καὶ τὸν δῆμον πρ[ὸς τ]οῖς [μετὰ
τὰ ἱερά].

Στίχ. 7-9· διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν στίχων τούτων παράβαλε³ IG I², 58, 7-9
καλέσαι δὲ τ[ὸν] πρεσβείαν τῶν Ἀφντ[αίων] ἐπὶ ξένια ἐς τὸ πρυτανεῖον ἐς αὐριον: IG I²,
116, 41-43 (SEG 10, ἀριθ. 123) τὸς δὲ πρέσβ[εις] καὶ Ἀπολ[λόδωρον] καλέσαι ἐς
τὸ πρυτανεῖον ἐπ[ὶ] χσέν]ια ἐ[ς] αὐριον: IG II², 41, 12-14 καλέσαι δὲ τὸς πρεσβ[εις] τῶν
Βυζ[αντίων] ἐπὶ ξένια] ἐς τὸ πρυτανεῖον ἐς [αὐριον].

Στίχ. 9-11· παράβαλε IG II², 40, 12-14 καὶ τὰ ὀνόματα ἀναγράψ[αι] αὐτῶν τὸ[ν]
γραμματοῦ[ς] τῆς βολῆς ἐν τῇ στήλῃ.

Εἰς τοὺς στίχους 4, 8 καὶ 12 ἔπρεπε νὰ ἔκειτο τὸ ἐθνικὸν τῶν πρέσβεων τούτων,

Στοιχηδόν 26

- ΚΟΣΙ [.....]
 . ΟΝ δῆμον [.....]
 3 *ιας* ἔνεκα [τῆς ἐς τὸν δῆμον τὸν Ἀθ]
 ἡναίων κα[ὶ] εἶναι π]
 ρόσοδον πρ[ὸς τὴν βολὴν καὶ τὸν δ]
 6 ἡμον τὸν Ἀ[θηναίων πρώτοις μετὰ]
 τὰ ἱερά, κα[λέσαι] δὲ ἐπὶ ξένια τὸς]
 πρέσβ[εις] τ[ῶν] ἐς τὸ π]
 9 ρυτανεῖον [ἐς αὐριον, ἀναγράψαι]
 δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πρέσβεων ἐ]
 ν τῇ στήλῃ [ι]
 (κενόν)
 12 Οἶδε ἐπρέ[σβεον]]
 ΤΙΜΩΝΑΞ — —
 Πυθαγό[ρας] —
 15 Ο — —

1 Πρβλ. AD. WILHELM, Attische Urkunden V, Sitzungsab. Wien. Akad., 220. Band, 5. Abb., σ. 17-30.

2 Πρβλ. IG I² 103, 13: IG II² 25, 3.

3 Ἰδὲ κυρίως W. A. MC DONALD, AJA 1955,

σ. 151-155, ἐνθα συγκεντρῶνται 126 παραδείγματα τοῦ τύπου καλέσαι κλπ.

4 Πρβλ. J. POUILLOUX, Choix d'inscr. grecques, ἀριθ. 27.

οἵτινες τιμῶνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Εἰς τὸν 4^{ον} στίχον θὰ εἶχε τοῦτο 12 γράμματα εἰς πτῶσιν δοτικὴν πληθυντικοῦ· εἰς τὸν 8^{ον} καὶ τὸν 12^{ον} θὰ εἶχεν 11 γράμματα κατὰ γενικὴν πληθυντικοῦ. Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν πρέσβων οὐδὲν τὸ ἀσφαλὲς δύναται νὰ προκύψῃ σχετικῶς πρὸς τὴν ἐθνικότητα αὐτῶν.

Ὡς εἶδομεν, ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων ἡ ἐπιγραφὴ δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τὸ α' ἡμῖς τοῦ 4^{ου} αἰ. π.Χ. Γλωσσικὰ τινὰ φαινόμενα δύναται νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν ἀναγωγὴν τῆς εἰς τὸ α' τέταρτον τοῦ 4^{ου} αἰ. π.Χ.

Ὁ τύπος πρέσβε^ς μαρτυρεῖται καὶ ἐν IG II², 41, 12-13 καὶ 16 (378/7 π.Χ.). Εἰς τὸν 7^{ον} στίχον συνεπλήρωσα τὸς ἕνεκα τοῦ στοιχηδὸν τῆς ἐπιγραφῆς παρόμοιαι μορφαὶ εὐρίσκονται ἐν IG II², 42, 7-8: τὸς ἄλλος συμμάχος τὸς Ἀθηναίων (378/7 π.Χ.). Διὰ τὸν τύπον εἶναι πρβλ. IG II², 41, 6-7. Ἐξ ἄλλου τὸ ψήφισμα ὥς ἐκ τοῦ περιεχομένου του δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς σειρὰν παρομοίων ψηφισμάτων σχέσιν ἐχόντων πρὸς τὴν σύμπτειν τῆς δευτέρας ἄττικῆς συμμαχίας, δηλαδὴ τὰς ἐν IG II², 40, 16 καὶ 42 ἐπιγραφάς. Κατὰ συνέπειαν δυνάμεθα νὰ χρονολογήσωμεν τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν ἀκριβέστατα: 378/7 π. Χ.

Ἡ ἐν IG II², 43 ἐπιγραφὴ παρεῖχε καὶ πίνακα τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν σύναψιν τῆς δευτέρας ἄττικῆς συμμαχίας· ὁ κατάλογος οὗτος ἔφθασε μέχρις ἡμῶν ἡκρωτηριασμένος καὶ ἕνεκα τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ συγκεντρώσωμεν τὰ ἐθνικὰ τῶν συμμάχων, τὰ ὅποια θὰ ἠδύναντο νὰ ἀνταποκριθῶσι πρὸς τὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ ὑπάρχοντα κενά, τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸ ἐθνικὸν τῶν πρέσβων.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ